

УДК 633.11:632.4

Мурашко Л.А., науковий співробітник лабораторії селекції озимої пшениці
Гуменюк О.В., кандидат с.-г. наук, завідувач лабораторії селекції озимої пшениці
Миронівський інститут пшениці імені В.М.Ремесла НААН, Україна
E-mail: murashko_liudmyla@ukr.net

ХАРАКТЕРИСТИКА СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА СТІЙКІСТЮ ПРОТИ ЗБУДНИКА ЦЕРКОСПОРЕЛЬОЗНОЇ КОРЕНЕВОЇ ГНИЛІ

За період 2015–2020 рр. проведено фітопатологічну оцінку сортів пшениці озимої на штучно інфекційному фоні церкоспорельозної кореневої гнилі, та виявлено стійкі сорти до даного захворювання.

Серед усіх збудників хвороб, що уражують рослини пшениці озимої у ранні фази розвитку, кореневі гнилі займають головну позицію. Поширена хвороба повсюди, але найбільшої шкоди завдає на Поліссі, у Західному і Центральному Лісостепу, в Степу, на зрошенні. Уражує пшеницю, ячмінь, жито. Шкідливість її проявляється у зниженні продуктивності в результаті прямого (ураження провідної тканини), побічного (полягання пшениці, викликане захворюванням) впливу та залежить від ступеню ураження і може досягати до 30%. Джерелом інфекції служать рослинні рештки, на яких гриб може зберігати патогенність до трьох з половиною років у формі міцелію. Зараження посівів відбувається раною весною під час фази виходу рослин у трубку. Оптимальна температура для зараження близько +9°C. Розвитку хвороби сприяє холодна волога осінь, м'яка зима з відлигами та дощова прохолодна весна.

Метою досліджень було виявити серед сортів пшениці озимої миронівської селекції (82 зразки) найбільш стійкі проти збудника церкоспорельозної кореневої гнилі. Роботу проводили на штучному інфекційному фоні кореневої гнилі.

У результаті проведених досліджень імунних та високостійких сортозразків до даного захворювання не виявлено. З 82 сортів пшениці, 32 мали відносну стійкість до кореневої гнилі, що складає 39%. Індекс розвитку хвороби у виділених сортах був в межах від 8,6% до 21,0%, в той час коли у сприйнятливому сорту 'MV-EMESE' він складає 36,4%. Стійкість (<10 за шкалою) до збудника проявили сорти пшениці 'Берегиня миронівська' (9,6%), 'Легенда Миронівська' (8,7%), 'Ювіляр Миронівський' (9,6%), 'Світанок Миронівський' (9,8%), 'Трудівниця миронівська' (8,6%) та інші. Слабку стійкість (10–21% за шкалою) виявлено у зразках 'МІП Княжна' (14,1%), 'МІП Валенсія' (21,2%), 'Горлиця миронівська' (17,5%), 'Господиня миронівська' (18,4%), 'Мирлена' (21,0%), 'Миронівська золотOVERXA' (20,8%), 'Крижинка' (20,3%), 'Миронівська сторічна' (20,0%) та інші. Середній розвиток збудника церкоспорельозної кореневої гнилі за роки вивчення (2015–2020 рр.) був в межах від 25,8% до 31,3% і в середньому складає 28,5%.

Проведеними дослідженнями встановлено, що сорти пшениці: 'Легенда Миронівська', 'Берегиня миронівська', 'Ювіляр Миронівський', 'Світанок Миронівський', 'Трудівниця миронівська' на протязі п'яти років мали стійкість до збудника кореневої гнилі, тому їх можна рекомендувати як джерела стійкості до даного захворювання.

УДК 631.527 – 027.252: 632.4:633.11 «324»

Муха Т.І. науковий співробітник лабораторії селекції озимої пшениці
Гуменюк О.В. кандидат с.-г. наук, завідувач лабораторії селекції озимої пшениці Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України
E-mail: tetanamukha@gmail.com

СТІЙКІСТЬ СОРТІВ МИРОНІВСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ ПРОТИ ОСНОВНИХ ЗБУДНИКІВ ЛИСТОВИХ ХВОРОБ

Хвороби пшениці озимої значно знижують урожай та якість зерна. Щороку втрати валового збору зерна становлять біля 20,0% і більше. Аналіз сучасного сортименту сортів що до стійкості проти шкідливих організмів свідчить про наявність недостатньої їх кількості, в тому числі і проти хвороб листя. Тому створення сортів, що поєднують високий потенціал урожайності зі стійкістю проти хвороб є одним із ключових завдань селекції і водночас економічним та екологічним методом боротьби із шкідливими організмами.

Метою наших досліджень було вивчити на штучних та провокуючих інфекційних фонах

збудників листових хвороб сорти миронівської селекції та виділити серед них стійкі. Дослідження проводили у польових інфекційних розсадниках відділу захисту рослин Миронівського інституту пшениці ім. В.М.Ремесла НААН (МІП) в умовах штучної інокуляції збудниками листових хвороб за загальноприйнятими методиками.

На штучних інфекційних фонах збудників борошнистої роси, бурої іржі та септоріозу листя протягом 2016 – 2020рр. вивчали 86 сортів пшениці м'якої озимої селекції Миронівського інституту пшениці ім. В.М.Ремесла НААН. Розвиток хвороб на пшениці озимій в сильній мірі